

na venek jinými zločiny; a vhodnými prostředky ke vzbuzení takové nálady a nelibosti mohou být také kritika vojenského života a srovnávání ho se životem v civilu. Druhý předpoklad shora uvedený jest nalézacím soudem odůvodňován větami, že obžalovaný, chtěl-li navést vojiny k nějakému zločinu, byl by to provedl tajně a ne tak, aby se všichni ihned o něm dověděli, neboť musel prý počítati s tím, že se o obsahu dopisu může dověděti i ten, kdo, věren jsa republice, hned by zakročení příslušných orgánů proti němu zařídil. Ani toto odůvodňování nedotýká se trestného činu, k němuž naváděl a navedl obžalovaný K-a. Neboť tento čin, čtení dopisu všem vojákům, nemohl se vůbec dít tajně, t. j. bez vědomí počtu osob a, jelikož účinek čtení dopisu, vzbuzení nálady a nelibosti rázu shora zmíněného, nastal anebo nenastal ihned čtením dopisu o sobě, nebylo zde po čtení dopisu ničeho, co by mohly příslušné orgány svým zakročením zameziti. Poukazují-li konečně rozhodovací důvody první stolice k tomu, že se obžalovaný svým kamarádům z vojny chtěl pochlubit, jak umí vládnout pérem, je touto větou zdůrazňována toliko pohnutka, která zlého úmyslu případně vědomí o možných účincích jednání nevylučuje, protože téže pohnutce může být vyhověno též prostředky s hlediska trestního práva nezávadnými. Vztahují-li se, jak dovozeno, důvody, předpoklady a důsledkem toho i konečný závěr nalézacího soudu výhradně k otázce, zda obžalovaný naváděl jiné vojiny než K-a k nějakému zločinu vojenskému, není o skutku obžalovaného uvažováno s právního hlediska obžalobou uplatňovaného, totiž s hlediska, zda obžalovaný navedl K-a k tomu, by čtením dopisu před více vojiny přivedl účinek, §em 160 čís. 1 a 2 (159 čís. 2) vojenského tr. zákona stíhaný. Osvobozující výrok první stolice spočívá tedy na neúplném, tudíž nesprávném použití zákona a bylo jej z důvodu čís. 9 písm. a) Šu 281 tr. ř. zrušiti, aniž bylo třeba zabývat se tím, co mu stížnost jinak vytýká po stránce formální. V důvodech zrušeného rozsudku nejsou zjištěny po stránce objektivní smysl, význam a dosah obsahu dopisu a způsobilost jeho, vyvolati účinky rázu v §u 160 čís. 1 a 2 voj. tr. zák. naznačeného, a po stránce subjektivní zlý úmysl, pokud se týče vědomí obžalovaného, že čtením dopisu mohou nastati účinky rázu příčího se ustanovením §u 160 čís. 1 a 2 voj. tr. zák. Nelze proto rozhodnouti ihned ve věci samé; byla proto vrácena nalézacímu soudu k opětnému projednání a rozhodnutí.

Čís. 1847.

Podvod jízdami šoférů »na černo«.

Pod pojem »neodolatelného donucení« dle §u 2 písm. g) tr. zák. spadá pouze takový stav, ve kterém pachatel není s to čeliti bezprostřednímu vážnému nebezpečí, hrozícímu jemu nebo osobám mu blízkým, jinak, než spácháním trestného činu. Pouhý rozkaz zaměstnavatele zřízení nestačí ani v tom případě, hrozí-li z jeho neuposlechnutí propuštění ze služby.

Skutková podstata podvodu a spoluviny na něm (§ 5, 197 tr. zák.) nevyžaduje, aby pachatel sledoval vlastní prospěch.

(Rozh. ze dne 3. ledna 1925, Zm I 408/24).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 28. března 1924, pokud jím byli uznáni vinnými Ludvík Z., Julius T., Josef T. a Jaroslav Š. zločinem podvodu dle §§ů 197, 200 tr. zák., František K. přestupkem podvodu dle §§ů 197, 461 tr. zák. a Karel D. zločinem spoluviny, pokud se týče účastenství na podvodu podle §§ů 5, 197, 200 a 203 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmateční stížnost obžalovaných K-a a T-y uplatňují důvody zmatečnosti dle čís. 9 a) a b) Šu 281 tr. ř. v tom smyslu, že se stěžovatelé mohou právem dovolávat jednak nedostatku zlého úmyslu, jednak skutkového omylu dle Šu 2 e) tr. zák. Z téhož důvodu dovolává se též zmateční stížnost obžalovaného T-ra zmatku dle čís. 9 b) Šu 281 tr. ř. Zmatečným stížnostem nelze ani v tom ani v onom směru přiznati oprávnění. Rozsudkový výrok, dle něhož obžalovaní šoféři, zatajivše jeden každý Akciové společnosti stavitelů úmyslně několik povozů cihel, které rozvezli z cihelny Jana V-y na různé stavby, tímto lstivým jednáním uvedli onu firmu v omyl, kterým na svém majetku škodu utrpěti měla, jakož i přesvědčení nalézacího soudu o tom, že obžalovaní šoféři způsobili své zaměstnavatelce škodu úmyslně, nacházejí plnou oporu v rozsudkových zjištěních, dle nichž si obžalovaní byli toho vědomi, že, nehlásíce vykonané jízdy, prohřešují se proti své povinnosti vůči svojí zaměstnavatelce, které měli veškeré jízdy hlásiti a které jediné příslušela odměna za vykonané jízdy, že tudíž svým jednáním zaměstnavatelku poškozují a ji zamlčováním jízd uvádějí v omyl, kterým na svém majetku utrpí škodu, dle nichž jim jakožto šoférům bylo dále dobře známo, že jim příslušel pouze nárok na odměnu za práci přes čas a že neměli práva benzínu, ušetřeného při denních jízdách, použití pro sebe, nýbrž že ušetřený benzin měl připadnouti k dobru pouze jejich zaměstnavatelce a že jízdy »na černo« byly jim zakázány. Je tedy výtku, že zlý úmysl stěžovatelů není dokázán, pokud se týče nebyl odůvodněn, bezdůvodna i v tom případě, pojímá-li se jako námitka nedostatku důvodů, tudíž zmatečnosti rozsudku podle čís. 5 Šu 281 tr. ř.

Než také otázku domnělého skutkového omylu řeší rozsudek, pokud se mu výsledky hlavního přeličení dostalo k tomu příležitost, způsobem, stavu věci i zákonu zcela vyhovujícím. Jednotliví obžalovaní šoféři hájili se pouze v ten rozum, že prý řůry »na černo« dělali z návodu a za souhlasu V-a a za souhlasu a účastenství D-ova, jemuž prý V-a dal rozkaz, aby jim za takové povozy vyplácel odměny přímo a aby to v knihách zapsal jiným jménem. Obžalovaní šoféři tudíž netvrdili, že se domnívali, že výplata odměn za jízdy »na černo« děje se na základě V-ovy dohody s jejich zaměstnavatelkou a s jejím vědomím. Nalézací soud z úvah, nastíněných v onom odstavci rozsudkových důvodů, v němž se odůvodňuje rozsudkový výrok o vině obžalovaného D-a, nevzal za prokázáno, že tento obžalovaný, jak se hájil, jednal k návodu a z rozkazu V-ova; na vyvrácenou shora uvedené obhajoby obžalovaných šoférů však se v rozsudkových důvodech praví případně, že, i kdyby byla pravdivost jich tvrzení v plném rozsahu prokázána, by ani dotyčná

okolnost obžalovaných nijak neomlouvala a poukazuje se v tom směru na jejich zjištěné vědomí o okolnostech, shora podle rozsudku podrobně naznačených. Nelze tudíž důvodně říci, že se rozsudkový výrok o otázce, zda jednali obžalovaní šoféři, mezi nimi stěžovatelé, ve skutkovém omylu podle §u 2 písm. e) tr. zák., zakládá na porušení zákona nebo na jeho nesprávném použití, zmateční stížnosti nelze naopak ušetřiti výtky, že, dovolávající se skutečností rozsudkem nezjištěných, počínají si způsobem, při uplatňování důvodu zmatečnosti hmotněprávní podle § 288 čís. 3, 258 tr. ř. nepřipustným.

Zmateční stížnost obžalovaného D-a uplatňuje důvody zmatku čís. 9 b), 10 téhož §u. V oněch svých důvodech, jimiž se stížnost s hlediska důvodu zmatečnosti čís. b) dovolává pro stěžovatele skutkového omylu ve smyslu §u 2 písm. e) tr. zák., nepočíná si ani tato zmateční stížnost způsobem, odpovídajícím §u 288 čís. 3 tr. ř., neboť jednak dovolává se skutečností rozsudkem nezjištěných, zejména však nedbá jiných skutečností, které rozsudek naopak zjišťuje a které staví postup stěžovatelů do zcela jiného světla, než jakého mu propůjčiti snaží se zmateční stížnost. Stěžovatel sám hájil se ve směru, který tu v úvahu přichází, jak správně uvedeno je i v rozsudkových důvodech, pouze v ten smysl, že jednal nikoli z vlastního popudu, nýbrž z návodu a z rozkazu svého zaměstnavatele V-y, a tvrdil, že, kdyby byl tak neučinil, byl by býval po případě i ze služby propuštěn. Nálezací soud, který dle rozsudkových důvodů, uvedených pro výrok, sprostňující obžalovaného V-u z obžaloby pro spoluvinu na zločinu podvodu, nenabyl přesvědčení o tom, že by byl jmenovaný nastrojil zlý skutek ostatních obžalovaných, nevzal za prokázané ani tvrzení obžalovaného D-a, že mu v případě neuposlechnutí V-ova rozkazu hrozilo nebezpečí propuštění ze služby; rozsudek dospívá však zároveň k závěru, že i kdyby okolnosti, jimiž se týž obžalovaný hájí, byly zjištěny a prokázány, nebylo by možno k jeho ospravedlnování se vzíti zřetele z důvodů, uvedených v rozsudku ohledně obdobné obhajoby obžalovaných šoférů, jelikož také obžalovaný D. byl si dle přesvědčení nálezacího soudu toho vědom, že svým jednáním napomáhá ke spáchání zločinu případně (u K-a) přestupku podvodu, že by tedy případného rozkazu, daného mu v tom směru zaměstnavatelem, uposlechnouti nemusil a nesměl, že by tudíž dále ani případná hrozba propuštěním nemohla míti na jednání obžalovaného takového výsledku a účinku, aby na jeho skutek bylo pohlížeti tak, jako by se byl stal z neodolatelného donucení. Také toto právní hledisko odpovídá plně zákonu, pod jehož pojem neodolatelného donucení dle §u 2 písm. g) tr. zák. spadá pouze takový stav, ve kterém pachateli nelze bezprostřednímu vážnému nebezpečí, hrozícímu jemu neb osobám mu blízkým, čeliti jinak než spácháním trestného činu. Pouhý rozkaz, byť dán byl zřízenci jeho zaměstnavatelem, nestačí ani v tom případě, hrozilo-li by z jeho neuposlechnutí nebezpečí propuštění, což ostatně dle přesvědčení soudu v tomto případě prokázáno nebylo.

Na omylu je zmateční stížnost, když, zdůrazňujíc, že stěžovatel ze svého činu neměl, ani nemohl míti prospěchu, vychází z názoru, že se ke skutkové podstatě podvodu nebo spoluviny na něm vyžaduje ziskuchtivý úmysl pachatelův a docílení vlastního prospěchu, užitku. Mylnost tohoto názoru je zjevnou již ze samotných ustanovení §u 5, zejména pak

§u 197 tr. zák., podle jehož doslovu dopouští se podvodu, kdo předsevezme jednání tamtéž vyličené, nechť se k němu dal svěsti zistností, náruživostí, úmyslem, aby tím někomu zjednal proti zákonu nějaké výhody, nebo j a k ý m k o l i v ú m y s l e m v e d l e j š í m. Tím spíše je tomu tak při spoluvinně, která stává se trestnou také při takových deliktech, k jichž skutkové podstatě se ani prospěch přímého pachatele nevyžaduje, naopak je při mnohých z nich pojmově přímo nemyslitelným.

Čís. 1848.

Pojem »činu ke skutečnému vykonání vedoucího« (§ 8 tr. zák.) předpokládá, že zlo může z činu pachatelova nastati podle obvyčejného, zkušenostmi naznačeného průběhu událostí.

Trestnost pokusu je vyloučena pro nezpůsobilost předmětu nebo prostředku, nemohlo-li zlo nastati nikdy a za žádných okolností (nezpůsobilost in abstracto).

Podvod předstíráním, že pravá, pachatelem předložená bankovka je padělkem a že může takové padělky levně opatřiti.

(Rozh. ze dne 3. ledna 1925, Zm I 677/24).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 16. září 1924, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem nedokonaného podvodu podle §§u 8, 197, 200, 203 tr. zák., mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Zákonná známka pokusu, vyznačená v §u 8 tr. zák. slovy »čin vedoucí ku skutečnému vykonání zločinu«, předpokládá ovšem, že zlo, jehož úmyslné způsobení zákon tresce, může podle obvyčejného, zkušenostmi naznačeného průběhu událostí z činu zlomyslníkova nastati, to jest, že čin míří k předmětu (věci nebo osobě), v níž anebo s níž se zlo, škodná změna, státi může, a že pachatel útočí na tento předmět prostředkem, kterým může tato změna, zákonem potírané zlo býti způsobeno. Pro pokus podvodu je tudíž po stránce uvádění v omyl zapotřebí, by zde byl způsobilý předmět, t. j. osoba, v níž, a způsobilý prostředek, t. j. předstírání (jednání), jímž mohou býti vyvolány mylné představy o okolnostech, závažných pro rozhodování vůle osoby od pachatele různé ve směr této osobě neb osobě jiné škodlivý. Jak po stránce předmětu, tak i po stránce prostředku lze však způsobilost vyloučiti výhradně tehdy, nemohlo-li zákonem stíhané zlo, to jest omyl onoho rázu z jednání pachatelova nastati nikdy a za žádných okolností, zůstalo-li by jednání pachatelovo bezvýsledným vůči téže osobě i za použití jakýchkoliv jiných prostředků a při použití téhož prostředku vůči kterékoliv jiné osobě. Této všeobecné, abstraktní nezpůsobilosti není, nedošlo-li k trestnému výsledku toliko z příčiny zvláštních okolností případu, obzvláště proto, že pachatel nepřizpůsobil klam povaze